

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina (RP 230/2022 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Maria Soininen, undervisnings- och kulturministeriet
- forskningssamordnare Sari Ahola, Jyväskylä universitet
- undervisningsråd Tarja Leblay, Utbildningsstyrelsen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Migrationsverket
- Finlands Kommunförbund
- Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- Bildningsarbetsgivarna rf
- Språkläraryrket i Finland SUKOL rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om allmänna språkexamina ändras.

Enligt förslaget ska lagen få bestämmelser om påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfället och trots uppmaning från övervakaren inte upphör med förfarandet, ska examinandens examensprestation betraktas som underkänd. Om examinanden gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till sådant förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk vid examenstillfället, ska examinandens examensprestation betraktas som underkänd, och dessutom förlorar han eller hon rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället.

Dessutom föreslås det att bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina och om examensanordnarna och bedömarna preciseras genom vissa till övervägande del lagtekniska jus-

Betänkande KuUB 18/2022 rd

teringar och genom att överföra vissa frågor som för närvarande regleras genom förordning till lagnivå. Samtidigt föreslås vissa preciseringar och uppdateringar av lagens bestämmelser om examensavgifter och ändringssökande.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Det föreslås att lagen om allmänna språkexamina ändras så att det i lagen införs bestämmelser om påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Dessutom uppdateras lagens bestämmelser om kommissionen för allmänna språkexamina och bestämmelserna om examensanordnare, bedömare, examensavgifter samt ändringssökande.

Propositionens syfte är att säkerställa en likvärdig behandling av examinanderna i situationer som gäller svikligt förfarande eller brott mot ordning och värna om deras rättsskydd. Syftet är också att förbättra examenssystemets funktion och förenhetliga praxis för examensanordnarna samt förtydliga bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina.

Kulturutskottet välkomnar propositionen och tillstyrker lagförslaget, men med följande ändringar och kommentarer.

Påföljder för svikligt förfarande

Enligt det föreslagna 6 a § 1 mom. betraktas en examensprestationen för en examinand som underkänd, om han eller hon bryter mot ordningen vid examenstillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av den som övervakar examenstillfället. I 2 mom. föreslås bestämmelser om påföljderna för svikligt förfarande. Om examinanden under examenstillfället gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk, betraktas examensprestationen som underkänd och examinanden förlorar rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället.

I den gällande lagen om allmänna språkexamina finns inga bestämmelser om påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande, och således finns det ett behov av att till denna del komplettera lagen. De föreslagna ändringarna har också fått brett stöd bland de utfrågade sakkunniga. Sakkunniga har dock riktat kritik mot karenstiden enligt 6 a § och ansett att en karenstid på ett år skulle vara en bättre och mer fungerande lösning än den föreslagna karensen på sex månader.

Enligt propositionen har tidsfristen på sex månader ansetts vara en proportionell påföljd för svikligt förfarande, medverkan till svikligt förfarande eller försök till fusk. Vid denna bedömning har beaktats att påföljden är skälig för den som gjort sig skyldig till svikligt förfarande. Enligt inkommen utredning har det med tanke på principen om proportionalitet också ansetts motiverat att förbudet att delta i examen uttryckligen gäller examen i det språk som examinanden har avlagt när

Betänkande KuUB 18/2022 rd

han eller hon har gjort sig skyldig till svikligt förfarande, medverkat till svikligt förfarande eller gjort sig skyldig till försök till fusk.

Utskottet anser att karenstiderna bör graderas genom särskilda bestämmelser om situationer där examinandens förfarande enligt det föreslagna 2 mom. upprepas eller annars är synnerligen grovt och skadligt. Utskottet föreslår att 6 a § kompletteras till denna del.

Utskottet påpekar att det i lagen införs bestämmelser om administrativa påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande, medverkan till svikligt förfarande och försök till fusk, och att beslut som gäller dessa fattas av Utbildningsstyrelsen. Bestämmelser om straffrättsliga påföljder finns däremot i strafflagen (39/1889), som ska tillämpas till exempel vid förfalskning. Kulturutskottet anser det vara ytterst viktigt att det i de praktiska anvisningarna om deltagande i allmänna språkexamina i fortsättningen tydligt framgår vilka påföljder svikligt förfarande kan leda till. Examinanden ska således vara informerad om alla administrativa och straffrättsliga påföljder som eventuellt påförs den som gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkan till svikligt förfarande och försök till fusk.

Återbetalning av examensavgiften

Enligt förslaget ska det i 11 § 2 mom. införas en bestämmelse om återbetalning av examensavgiften. Enligt bestämmelsen ska examensavgiften återbetalas till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om personens förhinder före examenstillfället. I ett sakkunnigyttrande föreslås det att man överväger en bestämmelse om att examensavgiften inte återbetalas om deltagaren gör sig skyldig till svikligt förfarande eller brott mot ordningen. Utskottet anser att förslaget är befogat. Enligt uppgift är avsikten att bedöma detta förslag efter att de nu föreslagna lagändringarna införts och man har information om situationer där fusk förekommit och antalet sådana fall. I propositionen lyfts dessutom fram att systemet med allmänna språkexamina också är förknippat med mer omfattande ändrings- och utvecklingsbehov som förutsätter mer ingående utredningar och vidare beredning.

Omprövning

Enligt det föreslagna 13 § 3 mom. får omprövning av ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen för allmänna språkexamina inom 14 dagar från det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. Bestämmelserna motsvarar till innehållet den gällande lagen. Personen ska ges möjlighet att få del av resultaten av bedömningen och motiveringarna till bedömningen, eftersom personen utan denna information inte har faktiska förutsättningar att avgöra behovet av omprövning eller att specificera och motivera sin begäran om omprövning. Den som ansvarar för bedömningen överväger hur förfarandet ska genomföras i praktiken.

I ett sakkunnigyttrande har det lyfts fram att lagen inte anger inom vilken tid examenskommissionen ska fatta beslut som gäller en begäran om omprövning av bedömningen av en examenspre-

Betänkande KuUB 18/2022 rd

station. Utskottet påpekar att bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). Enligt 49 e § i förvaltningslagen ska en begäran om omprövning behandlas skyndsamt. Kravet på skyndsamhet ska bedömas utifrån särdragen i varje enskilt fall så att kravet inte försämrar utredningen av ärendet och därigenom vänder sig mot partens intressen (RP 226/2009 rd, s. 57).

DETALJMOTIVERING

6 a §. Påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Utskottet anser att karenstiderna bör graderas genom särskilda bestämmelser om situationer där examinandens förfarande upprepas eller förfarandet annars är synnerligen grovt och skadligt. I dessa situationer förlorar examinanden rätten att delta i examen för tolv månader från dagen för examenstillfället. Exempelvis ett exceptionellt systematiskt eller omfattande svikligt förfarande kan betraktas som synnerligen grovt och skadligt. Motsvarande bestämmelser om gradering av påföljden enligt hur klandervärt förfarandet är finns i 15 § 2 mom. i lagen om studentexamen (502/2019).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 230/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) den finska språkdräkten i 2 § samt 3 §, 4 § 1 mom., 5 §, 7 § 2 mom. och 9, 11 och 13 §, av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 543/2017, samt
fogas till lagen nya 3 a och 6 a § som följer:

3 §

Kommissionen för allmänna språkexamina

I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns en kommission för allmänna språkexamina, vilken tillsätts av Utbildningsstyrelsen för högst tre år i sänder.

Betänkande KuUB 18/2022 rd

Kommissionen har en ordförande, en vice ordförande och högst åtta andra medlemmar. Med undantag för ordföranden och vice ordföranden ska varje medlem ha en personlig ersättare. Om ordföranden, vice ordföranden, en medlem eller en ersättare avgår under mandatperioden, utser Utbildningsstyrelsen en ny medlem i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

Bland kommissionens medlemmar ska det finnas sakkunskap i åtminstone språkundervisning, testning av språkkunskaper samt den språkkunskap som behövs på arbetsmarknaden.

Utbildningsstyrelsen beslutar om arvoden till kommissionens medlemmar.

Närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och om behandlingen av ärenden i kommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 a §

Kommissionens uppgifter

Utöver vad som föreskrivs i 13 § 3 mom. har kommissionen för allmänna språkexamina till uppgift att behandla principiella frågor som hänför sig till utvecklingen av allmänna språkexamina och frågor som är viktiga för samhället eller för examinanden samt att ta initiativ till utvecklingen av språkexamina. Närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med

- 1) högskolor samt statliga ämbetsverk och inrättningar,
 - 2) sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har
 - a) tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
 - b) tillstånd att ordna utbildning enligt gymnasielagen (714/2018),
 - c) tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), eller
 - d) tillstånd att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
 - 3) en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning,
 - 4) andra än i 1—3 punkten avsedda registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap.
- — — — —

5 §

Examensanordnarnas uppgifter

Examensanordnarna har till uppgift att

- 1) ordna examina i enlighet med avtalsvillkoren,
- 2) informera om examina,
- 3) svara för övervakningen av examenstillfällena,

Betänkande KuUB 18/2022 rd

- 4) utan dröjsmål underrätta Utbildningsstyrelsen om sådana situationer som avses i 6 a § 1 och 2 mom. i syfte att påföra påföljder för examinanden,
- 5) lämna in examensprestationerna för bedömning, samt
- 6) lämna myndigheter inom undervisningsväsendet de uppgifter som dessa behöver om anordnandet av examina.

På examensanordnaren tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när examensanordnaren behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina.

Närmare bestämmelser om examensanordnarnas uppgifter och innehållet i de avtal som gäller dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 a §

Påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande

En examinandes examensprestation betraktas som underkänd, om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av den som övervakar examenstillfället.

Om examinanden under examenstillfället gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk, betraktas examensprestationen som underkänd och examinanden förlorar rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället. Om förfarandet upprepas eller annars är synnerligen grovt och skadligt, betraktas examinandens examensprestation som underkänd och han eller hon förlorar rätten att delta i examen i språket i fråga för tolv månader räknat från dagen för examenstillfället. Om examinanden har hunnit anmäla sig för att avlägga examen på nytt, kan Utbildningsstyrelsen annullera deltagandet.

Beslut i ett ärende enligt 1 eller 2 mom. fattas av Utbildningsstyrelsen. Beslutet verkställs även om besvär anförs, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

7 §

Bedömare av examina

På bedömarna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna lag.

9 §

Examensintyg

Examinanden ges ett intyg över bedömningen av genomgången examen och examensnivå.

Betänkande KuUB 18/2022 rd

11 §

Examensavgift

Utbildningsstyrelsen tar ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Bestämmelser om examensavgiftens belopp på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs om avgifter för offentligt rättsliga prestationer.

Examensavgiften återbetalas till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om personens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället.

13 §

Ändringssökande

I fråga om ett beslut som gäller en i 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. avsedd ansökan får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

I fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation får omprövning begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen för allmänna språkexamina inom 14 dagar från det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett i detta moment avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den kommission för allmänna språkexamina som tillsatts före ikraftträdandet av denna lag fortsätter sin verksamhet till utgången av mandatperioden.

Betänkande KuUB 18/2022 rd

Helsingfors 23.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Marko Asell sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Emma Kari gröna
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Sofia Vikman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.